

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

**สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจของป้าชุมชน : กรณีศึกษา โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จังหวัดลำพูน**

โดย

นางสาวศรียรัตน์ สุทธดุก

มีนาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา : อาจารย์ศิริพร กิริติการกุล

ภาควิชา/คณะ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของ กลุ่มตัวอย่าง, ศึกษาชนิดและมูลค่าของผลประโยชน์จากป้าชุมชน หรือสิ่งจูงใจทาง เศรษฐกิจจากป้าชุมชน, ศึกษาความเหมาะสมกับการลงทุนหรือการวิเคราะห์ผลประโยชน์ ต่อต้นทุน (B/C Ratio), ศึกษาทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป้าชุมชนและการใช้ประโยชน์ จากป้าชุมชน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป้าชุมชนกับสิ่งจูงใจ ทางเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรของหมู่บ้าน จำขี้มด อ. เมือง จ.ลำพูน หมู่บ้าน จำตาเหิน อ.แม่ทา จ.ลำพูน และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จังหวัดลำพูน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ Purposive sampling และคำนวณหาขนาด ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน จากหมู่บ้านจำตาเหิน 63 คน หมู่บ้านจำขี้มด 103 คน และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน 14 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตาม วัตถุประสงค์การวิจัย และได้ผ่านการทดสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว จากนั้นนำ ข้อมูลที่รวบรวมได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC) และ Microsoft Excel ผลวิจัยมีดังนี้

ครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือน 4 คน โดยอยู่ในวัยทำงานและมีรายได้จำนวน 2 คน วัยกำลังศึกษา 1 คน อาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพเสริมจะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และหาของป่า ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 35,104 บาทต่อปี การใช้เชื้อเพลิงของครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ถ่านและแก๊ส การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 97.22 โดยชนิดของผลประโยชน์จากป่าชุมชนที่ได้รับสูงสุดคือเห็ด หน่อไม้ และผักต่าง ๆ คิดเป็นมูลค่าตัวเงินเฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือน 2,971.78 บาท

การประเมินผลประโยชน์ต่อต้นทุนจากการลงทุนของโครงการ ณ อัตราคิดลด 5 % ระยะเวลาโครงการกำหนด 5 , 10 และ 15 ปี ปรากฏว่า ในปีที่ 5 ผลประโยชน์จากป่าชุมชนที่ชุมชนได้รับจะคุ้มค่างับต้นทุนที่โครงการได้ลงทุน แต่ถ้าขยายระยะเวลาโครงการไปถึงปีที่ 10 และปีที่ 15 ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับก็ยังจะคุ้มค่างับต้นทุนแต่ทว่าอัตราผลประโยชน์ต่อต้นทุนโครงการจะเริ่มลดน้อยลงเนื่องจากผลประโยชน์จากป่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของต้นทุนโครงการ ซึ่งการฟื้นฟูป่าไม้จึงจำเป็นต้องใช้ปัจจัยหลายด้านประกอบกันโดยเฉพาะเวลา และงบประมาณ รวมทั้งความคิดเห็นความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมาก และ การใช้ประโยชน์จากป่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนกับสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดของสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจจะเห็นว่าสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการบริโภค คือ เห็ด จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในทิศทางเดียวกัน เพราะฉะนั้นทัศนคติของการอนุรักษ์ป่าไม้จะสูงขึ้นถ้าสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจเพื่อการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น

การศึกษา นี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดทำโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน จังหวัดลำพูน เพื่อประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายดังกล่าวต้องอาศัยพลังภูมิปัญญาชุมชนเพื่อช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยอาศัยสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจจากป่าชุมชนเป็นแรงจูงใจของชุมชนดังกล่าว